

Підсумки та аналіз навчально-виховної роботи серед студентів денної форми навчання

2004-2005 навчальний рік пройшов під знаком підготовки до святкування 75-річного ювілею університету, вдосконалення навчального процесу в рамках проведення експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

На п'яти факультетах університету за денною формою навчалися 3732 студенти (у минулому році – 3625 студентів).

Навчальний процес забезпечував професорсько-викладацький склад 34 кафедр у кількості 360 штатних посад (у минулому році - 347,75). На кінець року

кількість кафедр зросла до 35. Відкрито кафедру загальної та біологічної хімії.

Сьогодні в університеті працюють 372 викладача, з них 63 доктори наук і професори, 205 кандидатів наук і доцентів. Серед викладачів 18 академіків і членкореспондентів різних академій наук, 8

Заслужених діячів науки і техніки та Заслужених працівників освіти України, 2 лауреати Державної премії України, лауреат Державної премії СРСР, 18 Відмінників освіти України, 4 лауреати премії Президента для молодих вчених. За даними відділу механізації УААН університет має найкращі кадрові показники серед відповідних технічних спеціальностей аграрних ВНЗ України.

За минулий рік захищено 2 (3,8%) докторські та 17 (5,85%) кандидатських дисертацій, що складає 5,1% від загальної кількості штатних одиниць. Колективи кафедр продовжували активно працювати над удосконаленням рівня підготовки фахівців, над підвищенням рівня знань з дисциплін, які викладаються. Більшість кафедр удосконалювали навчальні програми з урахуванням необхідності більш широкої комп'ютеризації навчального процесу, поліпшення методів викладання і контролю знань студентів. Виходячи з основних завдань реформування освіти Міністерство освіти та науки вважає, що в сучасних умовах функціонування вищої освіти має ґрунтуватися на збереженні досягнень традицій національної вищої школи, інтеграції системи вищої освіти у світовий освітній простір, державній підтримці кадрів з вищою освітою для забезпечення потреб ринку праці, особливо у сільській місцевості, розширення доступу до якісної вищої освіти та мобільності студентів, забезпеченні працевлаштування випускників. Відповідно до цього в університеті проходить експеримент з кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Багаторічні напрацювання, спрямовані на розвиток та удосконалення схеми організації навчального процесу зразку 1989 року, а також аналіз основних вимог європейських та світових стандартів вищої освіти, дозволив сьогодні, при впровадженні кредитно-модульної системи, сформулювати робочу гіпотезу процедури впровадження: „... існуючий в ХНТУСГ модульний принцип навчання та індивідуально-модульний контроль знань студентів забезпечує достатньо якісну фахову підготовку, але потребує адаптації до вимог, які передбачені ECTS”.

Сьогодні, коли завершився перший етап проведення педагогічного експерименту, який передбачає розробку навчально-методичних матеріалів, змісту навчальних планів та програм, форм організації навчального процесу тощо, їх апробація в експериментальних академічних групах 1 курсу прийому 2004 року, денної форми навчання, вже можна зробити деякі висновки, визначити найбільш типові проблеми та шляхи їх вирішення, а також напрямки подальшого розвитку процесу впровадження кредитно-модульної системи.

Обсяг роботи або трудомісткість навчання розглядається як сукупність усіх видів академічної роботи, тобто аудиторна, самостійна, навчально-дослідна, практична та інші види діяльності, в тому числі, пов'язані з оцінюванням.

Саме запровадження передбаченої Болонської декларації системи академічних кредитів, аналогічній європейській кредитно-трансферній системі, розгля-

дається як засіб підвищення мобільності студентів щодо переходу з однієї навчальної програми до іншої, включно з програмами післядипломної освіти.

Розбудова навчальних програм за цією логікою почалась в університеті в попередньому навчальному році, і на сьогодні ми вже маємо по всіх спеціальностях і майже по всіх дисциплінах навчально-методичні комплекси, що структуровані до вимог кредитно-модульної системи.

Дуже корисними в цьому напрямі є напрацювання кафедри „Обладнання лісового господарства”. Форма подання програми навчального курсу з дисципліни „Лісівництво і ґрунтознавство”, що викладається на цій кафедрі, була рекомендована навчально-методичній раді, як зразок для складання робочих програм іншим кафедрам.

Позитивним починанням в цій справі слід вважати розроблений і започаткований на механіко-технологічному факультеті „Щоденник першокурсника”. В цьому щоденнику у стилі формі надані дані про адміністративні та навчальні складові університету та факультету, наведена інформація про Болонський процес і кредитно-модульну систему, він містить такі важливі для організації індивідуальної роботи дані як навчальний план із розподілом його на нормативні і вибіркові частини, а також графік виконання навчальної роботи.

У структурі навчального навантаження студента за системою ECTS самостійна робота також розглядається як один із основних компонентів навчальної діяльності. У відповідності до чинних норма-

тивних матеріалів Міністерства освіти і науки частка навантаження, що надається на самостійну роботу, повинна становити не менш, ніж 50% загальної трудомісткості навчання.

За таких умов необхідно переосмислити підхід до організації самостійної роботи, створення умов для якнайкращої реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Одним із прикладів розвитку навчальної і творчої активності студентів можна вважати практику кафедри „Трактори і автомобілі”, коли в межах тематики лабораторно-практичних робіт студенти виконують індивідуальні навчально-дослідні завдання, спрямовані на удосконалення конструкцій механізмів і систем мобільних енергетичних засобів із подальшим поліпшенням їх експлуатаційних та функціональних властивостей.

Поліпшення процедури оцінювання якості організації навчального процесу, посилення мотивації студентів до якісного виконання навчальної роботи можна також досягти за рахунок впровадження раціональної рейтингової системи.

Аналіз існуючих систем рейтингування змусив нас дещо змінити підхід до формування цього чинника. Сьогодні процедура рейтингування розглядається як мотивація діяльності студента не тільки в плані його академічних досягнень, але і в напрямі громадської активності, участі в спортивному та культурному житті університету.

Порівняльний аналіз підсумків весняної сесії по 1 курсу такий:

	Абсолютна успішність	Якісний показник	Середній бал
Експер. групи	99,7	52	4,06
Інші	98,8	67	4,24

Треба наголосити, що формального запровадження принципів Болонської декларації замало. Потрібні прозорі та зрозумілі всім методології оцінювання якості освіти, основні аспекти якої є підставою подальшого розвитку процесу впровадження кредитно-модульної системи в університеті.

Під час проведення екзаменаційних сесій більшість студентів виявили хороші

знання з дисциплін, які викладаються. Під час весняної екзаменаційної сесії 2004-2005 навчального року, абсолютна успішність склала 98,2%, якісний показник – 50,4% та середній бал 4,02. У минулому навчальному році ці показники були у весняній сесії: абсолютна успішність 98,5%, якісний показник – 54,2% та середній бал 4,08. Це нижче ніж у минулому році.

За сукупністю даних факультети мають наступні показники успішності:

Факультет	Абсолютна успішність, %	Якісний показник	Середній бал
Технічного сервісу	98,6	59,5	4,0
Переробки та зберігання с.г. продукції	97,1	57,2	4,13
Енергетики та комп'ютерних технологій	100	58,0	3,97
Механіко-технологічний	100	37,8	3,94
Менеджменту	91,1	35,3	4,04

Найбільш високі показники на факультеті технічного сервісу. Найнижчі - на факультеті менеджменту.

Аналіз успішності по курсах показав,

що як і раніше, проблеми першого року навчання негативно впливають на результати, особливо на якісний показник.

Основні результати успішності по курсах:

Курс	На "4" і "5"		З однією "3"		Абсолютна успішність		Середній бал
	К-сть	%	К-сть	%	К-сть	%	
I	281	41,8	146	21,7	647	95,8	3,93
II	316	54,2	79	13,6	583	99,3	4,0
III	290	43,2	86	12,8	662	98,1	3,84
IV	324	52,0	85	13,6	917	98,9	4,03
V	355	63,8	106	19,0	544	97,7	4,33

Традиційним в університеті стало проведення Всеукраїнської студентської олімпіади з дисциплін та спеціальностей. Другий рік поспіль ХНТУСГ є центром проведення другого етапу олімпіади. Як і в минулому, вона проводилась з профільно-технічної спеціальності „Машини та обладнання сільськогосподарського виробництва” та дисципліни „Деталі машин”. Напружена підготовча робота з розробки завдань, критеріїв оцінки, форми проведення тощо, дали позитивний результат і високий рівень проведення олімпіади.

Переможцями *олімпіади* зі спеціальності „Машини та обладнання сільськогосподарського виробництва” стали: Сіренко Віталій – 41 ТС (1 місце), Шевченко Сергій – 51 М (3 місце).

Кращими в *олімпіаді* з дисципліни „Деталі машин” у групі аграрних ВНЗ були: Кубась Олександр - 34 ТС (1 місце) серед аграрних ВНЗ, Матюшенко Андрій – 31 ТС (4 місце).

Крім того, студенти університету приймали участь ще в 11-ти Всеукраїнських

міжвузівських олімпіадах за межами міста. Їх результати:

- *олімпіада* з напрямку „Механізація та електрифікація сільського господарства” Львівський аграрний університет (4-7 квітня).

Горбатовський Олександр – 61М (1 місце).

Таніч Станіслав – 50 МС (2 місце).

Леонтьев Сергій – 43 М посів 2 місце в першому етапі другого туру.

- *олімпіада* з дисципліни „Технологія устаткування, відновлення та підвищення зносостійкості машин і конструкцій”, м. Кіровоград.

Надточій Микола – 50 МС (3 місце).

- *олімпіада* зі спеціальності „Обладнання переробних та харчових виробництв”, м. Донецьк.

Сторожук Сергій – 55 ПЗ (3 місце).

- *олімпіада* зі спеціальності „Облік і аудит”, м. Тернопіль.

Блудова Надія – 54 ОА виборола 7 місце серед усіх ВНЗ України і 1 місце серед аграрних ВНЗ.

Ряд студентів стали переможцями в

окремих номінаціях – за оригінальність, за науковість тощо, розширилася географія участі.

У 2004-2005 навчальному році за кваліфікаційним рівнем „спеціаліст” університет закінчили 490 студентів, з них одержали дипломи з відзнакою 40 студентів.

Тепер про зміни на краще з питання про виробничу практику на факультетах. Зусиллями зав. кафедр, деканів літом відбулась низка переговорів про організації виробничих практик на передових підприємствах, зокрема АТЗТ „Миронівський хлібопродукт”, машинно - випробувальна станція в Запорізькій обл., „Харківобленерго”. Зараз відбувається реорганізація навчально-курсowego комбінату в навчальний центр ХНТУСГ, який готує фахівців для 900 хлібоприймальних організацій всієї України. Він може стати прекрасною базою для студентів нової технологічної спеціальності „Технологія переробки та зберігання зерна”.

Крім того, одним з вирішень практичних питань є застосування комп'ютерних програм – тренажерів, які використовуються виробниками для підтримки рівня фахівців.

З випуском фахівця ні в якій мірі не повинно закінчуватися його спілкування з університетом. Ми повинні допомагати в його становленні як фахівця, інженера, керівника; працювати з ним по впровадженню новітніх прогресивних технологій, устаткувань; проводити спільні маркетингові дослідження для забезпечення високоприбуткового господарювання тощо. Така співпраця сприятиме виконанню тези Болонської декларації „Навчання протягом життя”.

Мазоренко Д. І., ректор ХНТУСГ